

ZAKON

O ZAPOŠLJAVANJU STRANACA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi i postupak za zapošljavanje stranaca u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Republika) i druga pitanja od značaja za zapošljavanje i rad stranaca u Republici.

Osnovni pojmovi

Član 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) **stranac** je svako lice koje nema državljanstvo Republike Srbije;
- 2) **zapošljavanje stranca** je zaključivanje ugovora o radu ili drugog ugovora kojim stranac bez zasnivanja radnog odnosa ostvaruje prava po osnovu rada u skladu sa zakonom;
- 3) **samozapošljavanje stranca** je zapošljavanje stranca u privrednom subjektu ili drugom obliku delatnosti, u skladu sa zakonom, u kome je taj stranac jedini ili kontrolni član, u skladu sa zakonom;
- 4) **državljanin EU** je državljanin države članice Evropske unije, Evropskog ekonomskog prostora ili Švajcarske Konfederacije koji svoje pravo dokazuje državljanstvom države članice Evropske unije, Evropskog ekonomskog prostora, odnosno Švajcarske Konfederacije;
- 5) **poslodavac** je domaće pravno ili fizičko lice registrovano za obavljanje delatnosti u Republici, kao i ogranak i predstavništvo stranog poslodavca registrovan za obavljanje delatnosti u Republici;
- 6) **strani poslodavac** je strano pravno ili fizičko lice registrovano u inostranstvu za obavljanje delatnosti;
- 7) **upućeno lice** je stranac koji je zaposlen kod stranog poslodavca kod koga ostvaruje prava iz rada, a koji privremeno na teritoriji Republike obavlja poslove, odnosno vrši usluge iz delatnosti stranog poslodavca, u skladu sa zakonom, odnosno potvrđenim međunarodnim ugovorom;
- 8) **izbeglica** je stranac kome je priznato pravo na utočište u skladu sa propisima o azilu, osim lica sa teritorije bivše SFRJ kojima je status izbeglice priznat u skladu sa propisima o izbeglicama, na koja se ovaj zakon ne primenjuje;
- 9) **lice iz posebne kategorije stranaca** je lice koje traži azil, lice kome je odobrena privremena zaštita, žrtva trgovine ljudima, odnosno lice kome je odobrena susedijska zaštita, u skladu sa zakonom;
- 10) **nezavisni profesionalac** je samozaposleno fizičko lice, odnosno preduzetnik registrovan za obavljanje delatnosti u inostranstvu koji na osnovu neposredno zaključenog ugovora sa domaćim poslodavcem, odnosno krajnjim korisnikom usluga, obavlja poslove na teritoriji Republike;

11) **student** je stranac kome je odobren privremeni boravak zbog studiranja i koji je upisan na akreditovane studijske programe u skladu sa zakonom;

12) **sezonski poslovi** su poslovi koji imaju sezonski karakter u oblasti poljoprivrede, šumarstva, građevinarstva ili drugih delatnosti, a koje karakteriše privremeno značajno povećanje obima posla u periodu ne dužem od šest meseci u toku 12 meseci.

Primena zakona

Član 3.

Stranac se zapošljava u Republici ako su ispunjeni uslovi utvrđeni zakonom, odnosno potvrđenim međunarodnim ugovorom.

Uslovi za zapošljavanje stranca utvrđeni ovim zakonom ne primenjuju se na zapošljavanje stranca koji:

1) ima pravo na privilegije i imunitete u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima;

2) u Republici, bez zasnivanja radnog odnosa, boravi radi obavljanja poslova na osnovu odgovarajućih ugovora ili sporazuma sa međunarodnim organizacijama, između nadležnih institucija Republike i drugih država ili u okviru međunarodnih projekata o stručno-tehničkoj saradnji, obrazovanju ili istraživanju;

3) je predstavnik inostranog medija upisan u evidenciju predstavnika inostranih medija, koji se vodi u ministarstvu nadležnom za poslove javnog informisanja u Republici;

4) u Republici boravi radi obavljanja verskih poslova i verske službe ili organizuje, odnosno sprovodi dobrotvorne akcije u okviru registrovanih crkava i verskih zajednica u Republici, u skladu sa zakonom;

5) je volonter, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast volontiranja;

6) na osnovu ugovora zaključenih između organa nadležnih za poslove odbrane ili unutrašnje poslove obavlja poslove od interesa za Republiku ili za potrebe odbrane ili bezbednosti zemlje ili se usavršava u ovim oblastima;

7) je član posade broda, odnosno vazduhoplova, ili obavlja poslove u drumskom ili železničkom saobraćaju i zaposlen je kod stranog poslodavca;

8) je član spasilačke jedinice koja pruža pomoć prilikom otklanjanja posledica nesrećnih slučajeva i prirodnih katastrofa, kao i slučajeva humanitarne pomoći.

Uslovi za zapošljavanje stranca utvrđeni ovim zakonom ne primenjuju se i na stranca čiji boravak u Republici ne traje duže od 90 dana u roku od šest meseci od dana prvog ulaska u Republiku, i to na stranca koji:

1) je vlasnik, osnivač, zastupnik ili član organa pravnog lica registrovan u Republici, u skladu sa zakonom, ako nije u radnom odnosu u tom pravnom licu;

2) u Republici boravi radi uspostavljanja poslovnih kontakata ili prisustvovanja poslovnim sastancima i koji, bez ostvarivanja prihoda u Republici, obavlja druge poslovne aktivnosti koje se odnose na pripremu stranog poslodavca da uspostavi prisustvo i otpočne sa radom u Republici;

3) je predavač ili istraživač koji učestvuje u organizovanim profesionalnim skupovima ili istraživačkim projektima ili obavlja rad u cilju predstavljanja ili sprovođenja različitih naučnih i tehničkih dostignuća, kao i njegovo prateće osoblje;

4) lično obavlja privremene obrazovne, sportske, umetničke, kulturne i druge slične aktivnosti, odnosno u Republici boravi na naučnom, umetničkom, kulturnom ili sportskom događaju, u organizaciji ovlašćenih organizacija, državnih organa ili organa autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, kao i prateće organizacijsko i tehničko osoblje;

5) je upućeno lice koje u Republici izvodi radove na osnovu ugovora o nabavci robe, nabavci ili zakupu mašina ili opreme i njene isporuke, instaliranja, montaže, opravke ili obučavanja za rad na tim mašinama ili opremi;

6) samostalno ili za potrebe stranog poslodavca u Republici boravi radi obavljanja poslova opremanja i izlaganja opreme i eksponata na trgovinskim i drugim sajmovima i izložbama.

Jednak položaj

Član 4.

Stranac koji se zapošljava u Republici u skladu sa ovim zakonom, ima jednaka prava i obaveze u pogledu rada, zapošljavanja i samozapošljavanja kao i državljani Republike, ako su ispunjeni uslovi u skladu sa zakonom.

Stranac se smatra nezaposlenim u skladu sa propisima o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti i ostvaruje jednaka prava kao državljani Republike ako su ispunjeni uslovi u skladu sa ovim zakonom.

II. USLOVI ZA ZAPOŠLJAVANJE STRANCA

1. Uslovi za zapošljavanje državljana EU

Član 5.

Pravo na slobodan pristup tržištu rada u Republici, odnosno na zapošljavanje, samozapošljavanje i ostvarivanje prava za slučaj nezaposlenosti, osim ako međunarodnim ugovorom koji obavezuje Republiku nije utvrđeno drugačije, imaju:

1) državljani EU;

2) članovi porodice državljana iz tačke 1) ovog stava, koji nisu državljani EU i imaju odobrenje za privremeni boravak za članove porodice ili stalno nastanjenje u tim državama kojim dokazuju svoje pravo na slobodan pristup tržištu rada.

Pod članovima porodice državljana EU smatraju se:

1) supružnici u braku ili van braka državljana EU, u skladu sa zakonom;

2) direktni potomci državljana EU mlađi od 21 godine života ili direktni potomci njegovog supružnika u braku ili van braka, mlađi od 21 godine života;

3) usvojena deca mlađa od 21 godine života ili pastorki državljana EU ili njegovog supružnika u braku ili van braka, mlađi od 21 godine života;

4) lica iz tač. 2) i 3) ovog stava starija od 21 godine života koja nisu u stanju da se samostalno izdržavaju, odnosno koje je dužan da izdržava državljanin EU ili njegov supružnik u braku ili van braka;

5) direktni preci državljana EU ili direktni preci njegovog supružnika u braku ili van braka, koje je državljanin EU ili njegov supružnik u braku ili van braka dužan da izdržava.

Licima iz stava 1. ovog člana koja imaju pravo na slobodan pristup tržištu rada nije potrebna dozvola za rad u smislu odredaba ovog zakona.

Lica iz stava 1. ovog člana ne smeju postati neprimereni teret sistemu socijalne zaštite Republike, odnosno moraju da imaju dovoljno sredstava da izdržavaju sebe i članove svoje porodice.

Član 6.

Slobodan pristup tržištu rada u Republici lice iz člana 5. ovog zakona ima i ako:

- 1) mu radni odnos prestane za vreme privremene nesposobnosti za rad zbog bolesti ili povrede na radu;
- 2) bez svoje krivice ostane bez posla, koji je u Republici trajao najmanje godinu dana i ako je prijavljeno kao nezaposleno lice organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja;
- 3) je uključeno u programe dodatnog obrazovanja i obuke.

Član 7.

Državljaninu EU pravo na slobodan pristup tržištu rada traje šest meseci nakon prestanka zaposlenja ako mu je:

- 1) prestao radni odnos na određeno vreme koji je trajao kraće od 12 meseci i ako je prijavljen kao nezaposleno lice organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja;
- 2) u prvih 12 meseci boravka bez njegove krivice prestao radni odnos na neodređeno vreme i ako je prijavljen kao nezaposleno lice organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja.

Član 8.

Strani poslodavac, koji ima sedište u državi članici Evropske unije, Evropskog ekonomskog prostora ili Švajcarske Konfederacije, može uputiti stranca koji nije državljanin EU na rad u Republiku bez dozvole za rad u smislu odredaba ovog zakona, osim ako međunarodnim ugovorom koji obavezuje Republiku nije utvrđeno drugačije.

Strani poslodavac može uputiti stranca iz stava 1. ovog člana pod uslovom da ima:

- 1) zaključen ugovor sa poslodavcem ili krajnjim korisnikom usluga koji obavezno sadrži mesto i rok za obavljanje posla;
- 2) zaključen ugovor o radu sa strancem iz stava 1. ovog člana u skladu sa zakonom koji je na snazi u državi članici u kojoj strani poslodavac ima sedište;
- 3) akt o upućivanju na privremeni rad u Republiku kojim se utvrđuje način ostvarivanja prava i obaveza iz rada, kao i način smeštaja i ishrane za vreme boravka i rada u Republici.

Stranac iz stava 1. ovog člana mora imati dozvolu za boravak i rad u državi članici u kojoj strani poslodavac ima sedište.

Stranac iz stava 1. ovog člana ne može biti angažovan isključivo radi upućivanja na rad u Republiku.

2. Zapošljavanje stranaca

Član 9.

Zapošljavanje stranca ostvaruje se pod uslovom da poseduje odobrenje za privremeni boravak bez obzira na vremensko trajanje boravka ili stalno nastanjenje u skladu sa zakonom i dozvolu za rad u skladu sa ovim zakonom, ako ovim zakonom nije drugačije utvrđeno.

Dokazi o ispunjavanju uslova za zapošljavanje stranca u skladu sa ovim zakonom obavezno se čuvaju u poslovnom prostoru u kome stranac radi.

Vrste dozvola za rad

Član 10.

Dozvolom za rad, u smislu ovog zakona, smatra se akt na osnovu kojeg stranac može da se zapošljava ili samozapošljava u Republici, u skladu sa zakonom.

Dozvola za rad se može izdati kao:

- 1) lična radna dozvola;
- 2) radna dozvola.

Za isti vremenski period izdaje se samo jedna vrsta dozvole za rad.

Lična radna dozvola

Član 11.

Lična radna dozvola je dozvola za rad koja strancu u Republici omogućava slobodno zapošljavanje, samozapošljavanje i ostvarivanje prava za slučaj nezaposlenosti, u skladu sa zakonom.

Član 12.

Lična radna dozvola se izdaje na zahtev stranca ako:

- 1) ima odobrenje za stalno nastanjenje;
- 2) ima status izbeglice;
- 3) pripada posebnoj kategoriji stranca.

Lična radna dozvola izdaje se u slučajevima utvrđenim međunarodnim ugovorom koji obavezuje Republiku, u skladu sa tim ugovorom.

Lična radna dozvola izdaje se radi spajanja porodice i na zahtev člana uže porodice stranca iz stava 1. tač. 1–2) ovog člana kome je izdato odobrenje za stalno nastanjenje ili privremeni boravak, kao i stranca člana uže porodice državljanina Republike i stranca srpskog porekla do trećeg stepena srodstva u pravoj liniji, ukoliko lice ispunjava uslov u pogledu minimalnih godina života za zasnivanje radnog odnosa u skladu sa propisima o radu.

Pod članovima uže porodice smatraju se supružnici u braku ili van braka stranca koji ima ličnu radnu dozvolu, maloletna deca rođena u braku ili van braka, maloletna usvojena deca ili maloletni pastorc, kao i drugi članovi porodice, u skladu sa zakonom kojim se uređuje boravak stranaca.

Član 13.

Strancu koji ima odobrenje za stalno nastanjenje lična radna dozvola izdaje se na period dok traje lična karta za strance.

Izbeglici lična radna dozvola izdaje se na period dok traje lična karta za lice kome je odobren azil.

Licu koje traži azil lična radna dozvola može se izdati devet meseci nakon podnošenja zahteva za azil, ako odluka o tom zahtevu nije doneta bez njegove krivice, za period od šest meseci uz mogućnost produženja, dok traje status lica koje traži azil.

Licu kome je odobrena privremena zaštita lična radna dozvola izdaje se za vreme trajanja statusa osobe sa privremenom zaštitom.

Žrtvi trgovine ljudima lična radna dozvola se izdaje za vreme trajanja dozvole boravka.

Licu kome je odobrena supsidijarna zaštita lična radna dozvola izdaje se za vreme trajanja statusa osobe sa supsidijarnom zaštitom.

Članu uže porodice stranca iz člana 12. stav 3. ovog zakona radna dozvola izdaje se za vreme trajanja dozvole boravka.

Radna dozvola

Član 14.

Radna dozvola je vrsta dozvole za rad koja se izdaje kao:

- 1) radna dozvola za zapošljavanje;
- 2) radna dozvola za posebne slučajeve zapošljavanja;
- 3) radna dozvola za samozapošljavanje.

Stranac sa radnom dozvolom može u Republici da obavlja samo poslove za koje je dobio dozvolu.

Član 15.

Poslodavac na čiji zahtev je izdata radna dozvola:

- 1) ne može da uputi stranca na rad kod drugog poslodavca;
- 2) u obavezi je da prijavi stranca na obavezno socijalno osiguranje, u skladu sa zakonom;
- 3) snosi troškove izdavanja radne dozvole i iste ne može da prenese na stranca.

Poslodavac koji je zaposlio stranca bez odgovarajućeg odobrenja za boravak i radne dozvole dužan je da mu isplati sva novčana potraživanja, u skladu sa propisima o radu, uz uplatu pripadajućih poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

U slučaju iz stava 2. ovog člana postoji pretpostavka da je radni odnos trajao najmanje tri meseca, ukoliko se ne dokaže suprotno.

a) Radna dozvola za zapošljavanje

Član 16.

Radna dozvola za zapošljavanje izdaje se na zahtev poslodavca, u skladu sa stanjem na tržištu rada, pod uslovima da poslodavac:

1) pre podnošenja zahteva za radnu dozvolu za zapošljavanje nije otpustao zaposlene usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena na radnim mestima za koje se traži radna dozvola za zapošljavanje, u skladu sa propisima o radu;

2) mesec dana pre podnošenja zahteva za radnu dozvolu za zapošljavanje nije pronašao državljane Republike, lica koja imaju slobodan pristup tržištu rada ili stranca sa ličnom radnom dozvolom, odgovarajućih kvalifikacija sa evidencije organizacije nadležne za poslove zapošljavanja;

3) priloži predlog ugovora o radu ili drugog ugovora kojim se ostvaruju prava po osnovu rada, u skladu sa zakonom.

Radna dozvola za zapošljavanje izdaje se za zapošljavanje stranca koji ima odobrenje za privremeni boravak i ispunjava sve uslove iz zahteva poslodavca koji se odnose na odgovarajuća znanja i sposobnosti, kvalifikacije, prethodno iskustvo i dr.

Radna dozvola za zapošljavanje izdaje se za planirani period zaposlenja, a najduže dok traje privremeni boravak.

Član 17.

Poslodavac može da zaposli studenta pod uslovima iz člana 16. ovog zakona, s tim da obavljanje poslova u periodu kada traju nastavne aktivnosti može da traje najduže 20 sati nedeljno, odnosno 80 sati mesečno.

Uslovi za izdavanje radne dozvole za obavljanje sezonskih poslova su da stranac ima:

1) odobrenje za privremeni boravak stranca;

2) zaključen ugovor o radu sa poslodavcem;

3) akt poslodavca kojim se utvrđuje način smeštaja i ishrane za vreme boravka i rada u Republici.

b) Radna dozvola za posebne slučajeve zapošljavanja

Član 18.

Radna dozvola za posebne slučajeve zapošljavanja izdaje se na zahtev poslodavca, i to za:

1) upućena lica;

2) kretanje u okviru privrednog društva;

3) nezavisne profesionalce.

Član 19.

Radna dozvola za upućena lica zaposlena kod stranog poslodavca izdaje se na zahtev poslodavca radi obavljanja poslova ili vršenja usluga na teritoriji Republike u skladu sa ovim zakonom.

Uslov za izdavanje radne dozvole iz stava 1. ovog člana jeste da stranac ima:

- 1) odobrenje za privremeni boravak stranca;
- 2) zaključen ugovor između poslodavca za koga se obavljaju poslovi ili vrše usluge i stranog poslodavca koji obavezno sadrži mesto i rok za obavljanje posla;
- 3) dokaz da je upućeno lice zaposleno kod stranog poslodavca najmanje jednu godinu;
- 4) akt o upućivanju na privremeni rad u Republiku kojim se utvrđuje način ostvarivanja prava i obaveza iz rada, kao i način smeštaja i ishrane za vreme boravka i rada u Republici.

Radna dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se za period za koji je zaključen ugovor između poslodavca za koga se vrše usluge i stranog poslodavca, ali ne duže od godinu dana.

Izuzetno od st. 1–3. ovog člana, radna dozvola za upućena lica od strane stranog poslodavca registrovanog za obavljanje delatnosti u državi sa kojom Republika ima zaključen međunarodni ugovor kojim se uređuje upućivanje, izdaje se u postupku, saglasno uslovima i za period utvrđen tim sporazumom.

Član 20.

Dozvola za upućena lica – radi obavljanja poslova ili vršenja usluga po osnovu ugovora o nabavci robe, nabavci ili zakupu mašina ili opreme i njene isporuke, instaliranja, montaže, opravke ili obučavanja za rad na tim mašinama ili opremi izdaje se pod uslovima propisanim u članu 19. ovog zakona, za period duži od 90 dana, odnosno za period potreban za obavljanje posla.

Član 21.

Radna dozvola za kretanje u okviru privrednog društva registrovanog u inostranstvu izdaje se na zahtev ogranka, odnosno zavisnog društva koje je registrovano u Republici, u cilju privremenog upućivanja, odnosno premeštanja zaposlenog na rad u taj ogranak, odnosno zavisno društvo, pod uslovom da je lice kod stranog poslodavca zaposleno najmanje godinu dana na poslovima rukovodioca, menadžera ili specijaliste za pojedine oblasti (ključno osoblje), kao i da će u Republici obavljati iste poslove.

Izuzetno od uslova predviđenih u stavu 1. ovog člana, radna dozvola za kretanje u okviru privrednog društva registrovanog u inostranstvu izdaje se i na zahtev ogranka, odnosno zavisnog društva koje je registrovano u Republici, u cilju privremenog upućivanja, odnosno premeštanja zaposlenog pripravnika na rad u tu organizacionu jedinicu, odnosno zavisno društvo.

Radna dozvola iz st. 1. i 2. ovog člana izdaje se pod uslovima utvrđenim u članu 19. ovog zakona na period dok traje privremeni boravak, ali ne duže od jedne godine.

Član 22.

Radna dozvola za nezavisnog profesionalca izdaje se na zahtev poslodavca, odnosno krajnjeg korisnika usluga.

Radna dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se ako nezavisni profesionalac poseduje:

- 1) odobrenje za privremeni boravak;
- 2) zaključen ugovor sa poslodavcem ili krajnjim korisnikom usluga koji obavezno sadrži rok za obavljanje posla;

3) odgovarajuće visoko obrazovanje i/ili tehničke kvalifikacije i propisano radno iskustvo u struci.

Radna dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se na period potreban za obavljanje posla, ali ne duže od godinu dana.

v) Radna dozvola za samozapošljavanje

Član 23.

Radna dozvola za samozapošljavanje izdaje se na zahtev stranca koji ima odobrenje za privremeni boravak u Republici.

U postupku izdavanja radne dozvole za samozapošljavanje, uz zahtev stranac dostavlja:

- 1) izjavu o vrsti, trajanju i obimu aktivnosti kojima planira da se bavi;
- 2) dokaz da ima odgovarajuće kvalifikacije za obavljanje konkretne delatnosti;
- 3) predugovor ili ugovor kojim se dokazuje pravo vlasništva ili zakupa nad poslovnim prostorom u kome će se obavljati delatnost;
- 4) dokaz da raspolaže odgovarajućom opremom za obavljanje konkretne delatnosti;
- 5) izjavu o broju i strukturi lica koja planira da zaposli, posebno državljana Republike, lica koja imaju slobodan pristup tržištu rada i stranaca sa ličnom radnom dozvolom.

Radna dozvola za samozapošljavanje izdaje se na period dok traje odobrenje za privremeni boravak, a najduže na godinu dana uz mogućnost produženja pod uslovom da stranac dokaže da nastavlja obavljanje istog posla pod uslovima pod kojima je dobio dozvolu.

Stranac koji dobije radnu dozvolu za samozapošljavanje u obavezi je da započne obavljanje poslova za koje je radna dozvola izdata u roku od 90 dana od dana dobijanja te dozvole.

III. OGRANIČAVANJE ZAPOŠLJAVANJA STRANACA

Član 24.

Vlada odlukom može da ograniči broj stranaca kojima se izdaju dozvole za rad (u daljem tekstu: kvota) u slučaju poremećaja na tržištu rada, u skladu sa migracionom politikom i stanjem i kretanjem na tržištu rada.

Kvota se utvrđuje na predlog ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja uz prethodno pribavljeno mišljenje socijalno-ekonomskog saveta osnovanog za teritoriju Republike i organizacije nadležne za poslove zapošljavanja.

Kvota se ne primenjuje na stranca, odnosno poslodavca koji zapošljava stranca, a podnosi zahtev za:

- 1) ličnu radnu dozvolu, osim lične radne dozvole koja se izdaje na zahtev posebne kategorije stranca;
- 2) radnu dozvolu za kretanje u okviru privrednog društva.

IV. POSTUPAK IZDAVANJA DOZVOLE ZA RAD

Član 25.

U postupku izdavanja, produženja, poništavanja i prestanka važenja dozvole za rad rešava organizacija nadležna za poslove zapošljavanja koja te poslove obavlja kao poverene, u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak, osim ako posebna pitanja ovim zakonom ili zakonom kojim se uređuje boravak stranaca nisu drugačije uređena.

Podatke od uticaja na rešavanje u skladu sa ovim zakonom, organizacija nadležna za poslove zapošljavanja vodi u skladu sa načelima zaštite podataka o ličnosti, efikasnosti, ekonomičnosti, savesnosti i odgovornosti.

Član 26.

U postupku izdavanja, produženja, poništavanja i prestanka važenja dozvole za rad u prvom stepenu odlučuje mesno nadležna organizaciona jedinica organizacije nadležne za poslove zapošljavanja, određena statutom.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba.

Konačno rešenje o žalbi donosi ministar nadležan za poslove zapošljavanja.

Protiv konačnog rešenja iz stava 3. ovog člana tužbom se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom, u skladu sa zakonom.

1. Izdavanje i produženje dozvole za rad

Član 27.

Dozvola za rad izdaje se za period koji je naznačen u zahtevu za izdavanje dozvole, a najduže za period utvrđen ovim zakonom i period za koji traje boravak stranca.

Uz zahtev za izdavanje dozvole za rad podnose se odgovarajući dokazi o ispunjenosti uslova za izdavanje dozvole.

Dozvola za rad produžava se, ako su u momentu podnošenja zahteva za produženje ispunjeni uslovi za njeno izdavanje.

Član 28.

Zahtev za izdavanje, odnosno produženje dozvole za rad, podnosi se organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja prema mestu privremenog boravka ili stalnog nastanjenja stranca, odnosno prema sedištu poslodavca ili mestu gde se rad obavlja, u zavisnosti od vrste dozvole za rad.

Zahtev za produženje dozvole za rad podnosi se najranije 30, a najkasnije 15 dana pre isteka roka važenja prethodne dozvole.

Način izdavanja, odnosno produženja dozvole za rad, način dokazivanja ispunjenosti uslova utvrđenih ovim zakonom, potrebne dokaze za izdavanje odnosno produženje dozvole za rad, oblik i sadržinu dozvole za rad propisuje ministar nadležan za poslove zapošljavanja.

2. Poništaj dozvole za rad

Član 29.

Dozvola za rad će se poništiti ako:

1) stranac obavlja poslove za koje nije izdata dozvola za rad ili ako radi kod drugog poslodavca;

2) stranac ne otpočne sa radom u roku od 15 dana od dana izdavanja radne dozvole za zapošljavanje;

3) stranac kome je izdata dozvola za samozapošljavanje ne otpočne sa obavljanjem poslova za koje mu je izdata dozvola za rad u roku od 90 dana od dana dobijanja dozvole;

4) u momentu izdavanja, odnosno produženja nisu bili ispunjeni uslovi utvrđeni ovim zakonom.

Inspektor rada dužan je da odmah obavesti organizaciju nadležnu za poslove zapošljavanja ako u postupku inspekcijskog nadzora utvrdi činjenice iz stava 1. tačka 1) ovog člana.

Poslodavac je dužan da obavesti organizaciju nadležnu za poslove zapošljavanje ako stranac ne otpočne sa radom u roku od 15 dana od dana izdavanja radne dozvole za zapošljavanje.

Stranac je dužan da obavesti organizaciju nadležnu za poslove zapošljavanja o okolnostima iz stava 1. tačka 3) ovog člana u roku od 15 dana od dana proteka roka za otpočinjanje obavljanja delatnosti.

Rešenje o poništaju dozvole za rad organizacija nadležna za poslove zapošljavanja donosi po prijavi činjenica iz stava 1. ovog člana ili po službenoj dužnosti.

3. Prestanak važenja dozvole za rad

Član 30.

Dozvola za rad prestaje da važi:

- 1) istekom roka na koji je izdata;
- 2) odricanjem;
- 3) prestankom statusa izbeglice, lica koje traži azil, lica kome je odobrena privremena zaštita, odnosno lica kome je odobrena supsidijarna zaštita;
- 4) prestankom ugovora o radu ili drugog ugovora bez zasnivanja radnog odnosa kojim stranac ostvaruje prava po osnovu rada u skladu sa zakonom, odnosno prestankom rada stranca koji poseduje odobrenje za privremeni boravak u Republici;
- 5) ako stranac izgubi svojstvo preduzetnika ili pravno lice prestane sa radom pre isteka roka važenja radne dozvole za samozapošljavanje;
- 6) ako to zahtevaju razlozi zaštite javnog poretka ili bezbednosti Republike i njenih građana, u skladu sa zakonom;
- 7) ako je strancu prestalo pravo na stalno nastanjenje ili privremeni boravak u Republici;
- 8) ako stranac postane domaći državljanin;
- 9) u slučaju smrti;
- 10) ako je stranac boravio van Republike duže od šest meseci neprekidno;
- 11) i u drugim slučajevima.

Stranac je dužan da obavesti organizaciju nadležnu za poslove zapošljavanja o činjenicama iz stava 1. tač. 2) i 5) ovog člana u roku od 15 dana od dana odricanja, odnosno dana kada je izgubio svojstvo preduzetnika ili je pravno lice prestalo sa radom.

Poslodavac je dužan da obavesti organizaciju nadležnu za poslove zapošljavanja o činjenicama iz stava 1. tačka 4) ovog člana u roku od 15 dana od dana prestanka rada stranaca.

Rešenje o prestanku dozvole za rad organizacija nadležna za poslove zapošljavanja donosi za okolnosti iz stava 1. osim u slučajevima iz tač. 1), 8) i 9) ovog člana, po prijavi okolnosti ili po službenoj dužnosti.

V. EVIDENCIJA I SARADNJA

Član 31.

Organizacija nadležna za poslove zapošljavanja dužna je da vodi evidenciju o:

- 1) dozvolama za rad;
- 2) strancima koji ostvaruju pravo na rad u skladu sa ovim zakonom.

Poslove iz stava 1. ovog člana organizacija nadležna za poslove zapošljavanja obavlja kao poverene poslove, u skladu sa propisom kojim je uređena bliža sadržina podataka i način vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja.

Član 32.

Organi i organizacije koji obavljaju poslove vezane za boravak i zapošljavanje stranca, drugi organi i organizacije koji obavljaju poslove u vezi sa ostvarivanjem različitih prava stranca, kao i organizacije poslodavaca i sindikata, dužni su da neposredno i kontinuirano sarađuju i razmenjuju potrebne informacije između sebe i sa drugim organima i organizacijama u inostranstvu.

VI. NADZOR

Član 33.

Ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja vrši nadzor nad radom imalaca javnih ovlašćenja u vršenju poslova državne uprave poverenih ovim zakonom.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, odnosno nad ispunjavanjem uslova za zapošljavanje stranca u skladu sa ovim zakonom, vrši Inspektorat za rad.

VII. KAZNE NE ODREDBE

Član 34.

Novčanom kaznom od 800.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice – poslodavac, ako:

- 1) zaposli stranca suprotno odredbama ovog zakona (član 9. stav 1);
- 2) ne čuva dokaze o ispunjavanju uslova za zapošljavanje stranca u poslovnom prostoru u kome stranac radi (član 9. stav 2);

- 3) zaposli stranca na poslovima za koje nije dobio radnu dozvolu (član 14. stav 2);
- 4) ne izvrši obaveze utvrđene članom 15;
- 5) zaposli stranca suprotno odredbama čl. 16. i 17. ovog zakona;
- 6) zaposli stranca suprotno odredbama čl. 19 – 22. ovog zakona;
- 7) ne podnese zahtev za produženje dozvole za rad u propisanom roku (član 28. stav 2);
- 8) ne postupi u skladu sa odredbom člana 29. stav 3. ovog zakona;
- 9) ne postupi u skladu sa odredbom člana 30. stav 3. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniče se fizičko lice – poslodavac koji ima svojstvo preduzetnika.

Novčanom kaznom od 20.000 do 150.000 dinara kazniče se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu.

Poslodavcu iz stava 1. tačka 1. ovog člana može se izreći zaštitna mera zabrana vršenja određene delatnosti u trajanju od šest meseci do jedne godine.

Poslodavcu iz stava 2. ovog člana može se izreći zaštitna mera zabrana vršenja određenih delatnosti, u trajanju od šest meseci do jedne godine.

Član 35.

Novčanom kaznom od 15.000 do 150.000 dinara kazniče se za prekršaj stranac, ako:

- 1) se zaposli suprotno odredbama ovog zakona (član 9. stav 1);
- 2) obavlja poslove za koje nije dobio radnu dozvolu (član 14. stav 2);
- 3) ne postupi u skladu sa odredbom člana 29. stav 4. ovog zakona;
- 4) ne postupi u skladu sa odredbom člana 30. stav 2. ovog zakona.

Član 36.

Novčanom kaznom od 500.000 do 1.000.000 dinara kazniče se za prekršaj pravno lice – organizacija nadležna za poslove zapošljavanja, ako:

- 1) ne omogući nezaposlenom strancu ostvarivanje prava utvrđenog članom 4. stav 2. ovog zakona;
- 2) za isti vremenski period izda više vrsta dozvola za rad suprotno odredbi člana 10. stav 3. ovog zakona;
- 3) izda dozvolu za rad suprotno odredbama člana 24. ovog zakona;
- 4) ne sprovodi ili sprovodi suprotno odredbama ovog zakona poslove utvrđene čl. 25–30. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 20.000 do 150.000 dinara kazniče se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu – organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 37.

Stranci koji su zasnovali radni odnos ili rade na osnovu odobrenja za zasnivanje radnog odnosa koja su izdata po propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavljaju da rade do isteka roka na koje je odobrenje izdato.

Član 38.

Ministar nadležan za poslove zapošljavanja doneće propise na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona u roku od tri meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 39.

Danom početka primene ovog zakona prestaje da važi Zakon o uslovima za zasnivanje radnog odnosa sa stranim državljanima („Službeni list SFRJ”, br. 11/78 i 64/89, „Službeni list SRJ”, br. 42/92, 24/94 i 28/96 i „Službeni glasnik RS”, broj 101/05 – dr. zakon).

Član 40.

Propisi doneti na osnovu Zakona o uslovima za zasnivanje radnog odnosa sa stranim državljanima („Službeni list SFRJ”, br. 11/78 i 64/89, „Službeni list SRJ”, br. 42/92, 24/94 i 28/96 i „Službeni glasnik RS”, broj 101/05 – dr. zakon) ostaju na snazi do dana stupanja na snagu propisa donetih na osnovu ovog zakona, ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 41.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, osim odredaba čl. 5–8. koje se primenjuju od dana stupanja Republike u članstvo Evropske unije.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o zapošljavanju stranaca sadržan je u članu 97. tačka 5. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje položaj stranaca i stranih pravnih lica, kao i tačka 8. istog člana, prema kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti zapošljavanja, kao i radnih odnosa, zaštite na radu, socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Oblast zapošljavanja i rada stranih državljana regulisana je Zakonom o uslovima za zasnivanje radnog odnosa sa stranim državljanima („Službeni list SFRJ”, br. 11/78 i 64/89, „Službeni list SRJ”, br. 42/92, 24/94 i 28/96 i „Službeni glasnik RS”, broj 101/05 – dr. zakon). Ovim zakonom isključivo je uređena mogućnost zasnivanja radnog odnosa sa stranim državljanima i licima bez državljanstva uz odobrenje za zasnivanje tog radnog odnosa, kao i izuzetak od tog pravila u slučaju obavljanja stručnih poslova utvrđenih ugovorom o poslovno-tehničkoj saradnji, dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji ili prenosu tehnologija i stranim ulaganjima. Zaključenje ugovora o privremenim i povremenim poslovima sa stranim državljanima, u skladu sa ovim zakonom, moguće je na period koji ne može biti duži od tri meseca u kalendarskoj godini. Odobrenje za zasnivanje radnog odnosa daje organizacija nadležna za poslove zapošljavanja, ukoliko stranac ima prethodno odobrenje za stalno nastanjenje, odnosno za privremeni boravak. Na osnovu ovog zakona u Nacionalnoj službi za zapošljavanje prosečno godišnje se donese oko 2.500 odobrenja za zasnivanje radnog odnosa. Kako se u konkretnom slučaju radi o odobrenjima isključivo za zasnivanje radnog odnosa, ne raspolaže se sveobuhvatnim podacima o strancima koji ostvaruju pravo na rad po drugim osnovima.

Sa druge strane, boravak stranaca u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Republika) propisan je Zakonom o strancima („Službeni glasnik RS”, broj 97/08), kojim je utvrđeno da se pod boravkom stranca smatra boravak do 90 dana, privremeni boravak i stalno nastanjenje. Privremeni boravak može da se odobri strancu koji namerava da boravi u Republici duže od 90 dana zbog: 1) rada, zapošljavanja, obavljanja privredne ili druge profesionalne delatnosti; 2) školovanja, studiranja ili specijalizacije, naučno-istraživačkog rada, praktične obuke, učestvovanja u programima međunarodne razmene učenika ili studenata, odnosno drugim naučno-obrazovnim aktivnostima; 3) spajanja porodice ili iz 4) drugih opravdanih razloga u skladu sa zakonom ili međunarodnim ugovorom.

Sagledavanjem broja stranaca kojima je odobren boravak po osnovu rada, zapošljavanja, obavljanja privredne ili druge delatnosti dolazi se do gotovo identičnog podatka, odnosno prosečno godišnje se izda oko 2.500 novih odobrenja za privremeni boravak, a ukupno sa produženjima ranije datih odobrenja oko 7.000-7.500.

Iz navedenog se zaključuje da Republika svakako nije imigraciono područje, što ne znači da se stanje neće u budućnosti promeniti te u svakom slučaju ovu oblast treba urediti na savremenim principima, istovremeno poštujući prava koja pojedine kategorije stranaca treba da ostvaruju (lica izuzeta od primene zakona, državljani Evropske unije, Evropskog ekonomskog prostora i Švajcarske konfederacije, lica pod različitim oblicima međunarodne zaštite i članovi njihovih porodica i sl.).

Istovremeno, potrebno je naglasiti da je ova oblast uređena i potvrđenim konvencijama i to: Uredbom o ratifikaciji Konvencije Međunarodne organizacije rada br. 97 o migraciji u cilju zapošljavanja („Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi”, broj 5/68) i Zakonom o ratifikaciji Konvencije 143 o migracijama u uslovima zloupotrebe i unapređenju jednakih mogućnosti i tretmana radnika migranata, usvojene na šezdesetom zasjedanju Generalne konferencije Međunarodne organizacije rada („Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori”, broj 12/80).

U odnosu na navedeni način uređenja ove oblasti postojećim propisima, situacija u savremenom društvu (migracije radnika, tehnološke, ekonomske i organizacione promene koje savremena ekonomija donosi, prava iz i po osnovu rada, socijalno osiguranje i dr.) u velikoj meri utiče na svakodnevno intenzivno menjanje celokupnih društveno ekonomskih odnosa. Protekli period dinamičnih promena u našem društvu doveo je do izmena niza propisa iz oblasti rada i radnih odnosa, kretanja i boravka stranaca, socijalnog osiguranja i zaštite, zaštite na radu, penzijskog i invalidskog osiguranja, zapošljavanja i dr. Ove promene su još uočljivije ako se ima u vidu da je važeći propis donet još 1978. godine.

Sa druge strane, imajući u vidu da je u cilju pridruživanja u Republici doneta odluka o pristupanju procesu harmonizacije naših propisa sa propisima Evropske unije (EU), potrebno je voditi računa o osnovnim rešenjima iz tih propisa koji se odnose na kretanje radnika i omogućavanje njihovog zapošljavanja.

Takođe, Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), potpisanim 29. aprila 2008. godine između Republike i Evropske unije, preuzete su dve najvažnije obaveze i to uspostavljanje zone slobodne trgovine i usklađivanje zakonodavstva sa pravom EU. SSP-om se stvara zona slobodne trgovine između Republike Srbije i EU u prelaznom periodu od šest godina, poštujući, između ostalog odgovarajuće odredbe Svetske trgovinske organizacije, Opšti sporazum o carinama i trgovini (GATT 1994) i Opšti sporazum o trgovini i uslugama (GATS). Posebnim Naslovom V SSP-a uređeno je kretanje radnika, poslovno nastanjivanje, pružanje usluga, kretanje kapitala gde su date osnove za uređivanje položaja radnika i članova njihovih porodica, pristup stručnom usavršavanju, poslovnom nastanjivanju, položaj privrednih društava i njihovog poslovanja, kretanja ključnog osoblja i fizičkih lica koja pružaju usluge.

SSP-om se izričito predviđa obaveza da se u dogovorenim rokovima uskladi domaće zakonodavstvo sa propisima koji spadaju u pravne tekovine Evropskih zajednica. Tako su prilikom izrade ovog zakona uzete u obzir direktive EU broj: 2003/109, 2004/81, 2001/55, 2013/33, 2011/95, 2009/52, 2004/38, 2004/114 i 2014/36 koje se prvenstveno odnose na kretanje i boravak stranaca, međutim delom se vezuju i za mogućnost zapošljavanja i obezbeđivanja ostvarivanja prava na rad pod odgovarajućim uslovima. Slobodno kretanje radnika je jedna od četiri slobode na kojima je Evropska zajednica osnovana 1957. Članom 45. Ugovora o funkcionisanju EU navodi se da se sloboda kretanja radnika obezbeđuju u okviru EU, kao i da takva sloboda kretanja povlači ukidanje bilo kakve diskriminacije zasnovane na nacionalnosti između radnika država članica po pitanju zaposlenja, naknada i drugih uslova rada i zapošljavanja.

Različiti aspekti slobode kretanja radnika uređeni su **Direktivom 2004/38** o pravu građana Unije i njihovih članova porodice da se slobodno kreću i borave na teritoriji države članice, kojom se uređuju uslovi pod kojim građani EU i članovi njihovih porodica ostvaruju pravo na slobodno kretanje i boravak unutar država članica, pravo na stalno nastanjenje i ograničenja navedenih prava na osnovu javne politike, javne sigurnosti ili javnog zdravlja. Direktiva razlikuje uslove za ulazak i boravak u trajanju do tri meseca, kada je jedini uslov za ulazak na teritoriju druge

države članice da građani EU imaju ličnu kartu ili važeću putnu ispravu (što je u našoj zemlji već prihvaćeno). Pravo na boravak u trajanju dužem od tri meseca omogućava se po osnovu zapošljavanja ili samozapošljavanja ili za vreme stručnog usavršavanja. Državljanima trećih država ne podleže pod ovu direktivu niti se na njihov odnos sloboda kretanja radnika građana EU.

EU je postepeno otvarala svoje tržište državljanima trećih zemalja usvajajući direktive koje se odnose na posebne kategorije ovih lica: prvo u pogledu spajanja porodice i državljanima trećih država koji imaju status dugoročnog boravka (**Direktiva 2003/109**), zatim donošenjem direktiva kojima se olakšava prijem studenata (**Direktiva 2004/114**).

Takođe, **Direktivama 2013/33, 2001/55, 2004/81 i 2011/95** uređuje se pitanje imigracije i statusa lica pod međunarodnom zaštitom, odnosno, uređuje se između ostalog i pravo tih lica na slobodan pristup tržištu rada.

Direktiva 2003/109 u vezi sa statusom državljanima trećih država koji su dugoročni stanovnici se odnosi na sva lica koja nisu državljani država članica EU, a koji legalno borave na teritoriji države članice i koji su stekli status dugoročnog rezidenta. Ova lica uživaju jednak tretman sa državljanima država članica EU, između ostalog, u pogledu zapošljavanja, uslova zapošljavanja i uslova rada, obrazovanja, stručnog osposobljavanja i priznavanja kvalifikacija.

U cilju harmonizacije nacionalnih zakonodavstava i promovisanja EU kao jednog od centara obrazovanja, usvojena je **Direktiva 2004/114** o uslovima prijema državljanima trećih zemalja u svrhu studiranja, razmene učenika, neplaćene obuke i volontiranja. U pogledu zapošljavanja ova Direktiva predviđa da studenti imaju pravo da se zaposle ili samozaposle, s tim što svaka država članica određuje maksimalan broj sati nedeljno, dana ili meseci godišnje koji su dozvoljeni za takvu aktivnost, ali ne kraće od 10 sati nedeljno.

U borbi protiv ilegalnih imigracija, doneta je i **Direktiva 2009/52** o minimalnim standardima u pogledu sankcija i mera protiv poslodavaca koji zapošljavaju državljane trećih država koji nelegalno borave u državi članici. Direktiva zahteva od država članica da zabrane zapošljavanje lica koja nisu državljani EU, a koji tu ilegalno borave. Kršenje zabrane zapošljavanja podleže finansijskim sankcijama i/ili plaćanjem troškova povratka, kao i mogućnošću zabrane obavljanje delatnosti poslodavca koji zapošljava nelegalne radnike ili propisivanja drugih vrsta sankcija kojima se na ozbiljan način dokazuje namera očuvanja tržišta rada u zemljama EU.

Direktivom 2014/36 određuju se uslovi za ulazak i boravak državljanima trećih zemalja u cilju zapošljavanja za obavljanje sezonskih poslova, kao i prava sezonskih radnika.

U skladu sa navedenim, kao rešenja u pojedinim odredbama ovog zakona korišćena su rešenja iz navedenih direktiva u odnosu na pojedine kategorije stranaca, a državljanima Evropske unije, Evropskog ekonomskog prostora i Švajcarske Konfederacije omogućen je slobodan pristup tržištu rada u Republici od dana stupanja Republike u članstvo EU.

Dalje, predlagač ovog zakona se, prilikom preispitivanja osnovnih instituta neophodnih za okončanje procesa pristupanja Republike Srbije **Svetskoj trgovinskoj organizaciji** (u daljem tekstu: STO), rukovodio rešenjima koja je STO propisala za svoje članice Opštim sporazumom o trgovini uslugama, koji je stupio na snagu 1. januara 1995. godine (u daljem tekstu: GATS sporazum), kao i zahtevima članica STO koji su postavljani tokom procesa pristupanja.

GATS sporazum ne sadrži definiciju usluge, već predviđa četiri načina njenog pružanja i to: prekogranično pružanje usluga (pružanje usluga sa teritorije jedne na

teritoriju druge članice); korišćenje usluga u inostranstvu (kada korisnik usluge odlazi u inostranstvo i tamo konzumira uslugu); komercijalno prisustvo (osnivanje preduzeća na teritoriji druge članice sa ciljem pružanja usluga); i prisustvo fizičkih lica (privremeno prisustvo pojedinca/pružaoca usluge koji nije pravno lice) na tržištu druge članice radi pružanja usluge.

S obzirom da ovaj zakon direktno uređuje način pružanja usluga kroz prisustvo fizičkih lica, posebna pažnja je posvećena unošenju osnovnih STO principa i instituta koji se odnose na ovaj način pružanja usluga, kao i konkretnim zahtevima članica STO koji su ispunjeni od strane Republike tokom procesa pristupanja.

U skladu sa tim, zakon u relevantnim članovima, predviđa četiri potkategorije načina pružanja usluga kroz prisustvo fizičkih lica koji su obavezni za sve STO članice, i to:

- poslovni posetioци su fizička lica koje privremeno borave u Republici, bez sticanja naknade i bez traženja zaposlenja radi uspostavljanja poslovnih kontakata ili prisustvovanja poslovnim sastancima i obavljanja drugih poslovnih aktivnosti koje se odnose na pripreme stranog poslodavca da uspostavi prisustvo i otpočne sa radom u Republici;

- kretanje u okviru privrednog društva odnosi se na privremeno premeštanje fizičkog lica, od strane pravnog lica osnovanog na teritoriji druge STO članice u kome je zaposlen najmanje godinu dana od dana ulaska u Republiku, a radi pružanja usluge na nenoj teritoriji i to isključivo unutar pravnog lica (filijale, ogranka ili predstavništva) koje efektivno pruža iste ili slične usluge u Republici;

- upućena lica su fizička lica koje privremeno borave u Republici na osnovu ugovora o pružanju usluga između stranog poslodavca, kod koga je upućeno lice zaposleno najmanje godinu dana, i domaćeg poslodavca u okviru čijeg poslovanja će upućeno lice pružati usluge na teritoriji;

- nezavisni profesionalci su samozaposlena fizička lica/preduzetnici registrovani u inostranstvu koji na osnovu neposredno zaključenog ugovora sa domaćim poslodavcem, odnosno krajnjim korisnikom usluga, obavljaju poslove na teritoriji Republike. U okviru ove kategorije, ugovor se može zaključiti samo sa stranim fizičkim licima koja poseduju odgovarajuća akademska zvanja i/ili tehničke kvalifikacije i relevantno radno iskustvo u struci.

Iz navedenih razloga, u savremenim uslovima tržišne privrede, pitanje zapošljavanja stranaca potrebno je urediti na drugačiji način u odnosu na način na koji je ta oblast definisana postojećim zakonom. Naime, vrste i dinamika radnih migracija, postojeća regulativa koja se odnosi na mogućnosti zasnivanja radnog odnosa, rada van radnog odnosa i fleksibilnih oblika rada, osnivanje ogranka i predstavništava stranih pravnih lica, kretanje radnika u okviru velikih multinacionalnih kompanija, regulativa koja se odnosi na boravak i kretanje stranaca, pregovori oko pristupanja STO, odluka o harmonizaciji propisa u smislu pristupanja EU i drugi razlozi uzrokuju potrebu donošenja zakonske regulative kojom bi se na sveobuhvatan način uredila oblast zapošljavanja stranaca, u skladu sa pozitivnim evropskim zakonodavstvom.

Ovim zakonom bi se obezbedilo i stvaranje pozitivnog ambijenta za strana ulaganja (zbog jednoobraznosti regulative), sveobuhvatno uređivanje mogućnosti zasnivanja radnog odnosa sa strancima ali istovremeno i zaključivanje drugih ugovora kojima se ostvaruju prava po osnovu rada, izjednačavanje stranih državljana koji imaju stalno nastanjenje na teritoriji Republike sa domaćim državljanima u pogledu mogućnosti zapošljavanja na svim poslovima i ostvarivanja prava po osnovu nezaposlenosti, ubrzano i pojednostavljeno izdavanje dozvola za rad kada su one uslov za rad pojedinih kategorija stranaca, omogućavanje spajanja porodice radnika

migranta u određenim slučajevima, mogućnost donošenja odluke o ograničavanju broja stranaca koji se mogu zaposliti u Republici, odnosno utvrđivanja kvota, u cilju vođenja aktivne politike zapošljavanja državljana Republike, vođenje evidencija koje se odnose na izdate dozvole za rad i ostvarivanje prava na rad stranaca u cilju dobijanje tačne slike stanja u Republici kada se radi o radnim migracijama, specifičan i delotvoran nadzor nad ostvarivanjem prava na rad stranaca i druga pitanja od značaja za zapošljavanje.

III. OBJAŠNENJE OSNOVNIH ODREDBA I POJEDINAČNIH REŠENJA

1. Osnovne odredbe (čl. 1–4)

Osnovnim odredbama ovog zakona utvrđena su pitanja koja se uređuju zakonom, osnovni pojmovi, primena zakona i jednak položaj u ostvarivanju prava.

POD POJMOM STRANCA U SKLADU SA ZAKONOM SMATRA SE STRANI DRŽAVLJANIN I LICE BEZ DRŽAVLJANSTVA, ODNOSNO LICA KOJA NEMAJU DRŽAVLJANSTVO REPUBLIKE. OVIM LICIMA SE U SKLADU SA ČLANOM 4. DAJU JEDNAKA PRAVA U POGLEDU RADA, ZAPOŠLJAVANJA, SAMOZAPOŠLJAVANJA I NEZAPOSLENOSTI KAO I DOMAĆIM DRŽAVLJANIMA.

Osnovnim odredbama ovog zakona uređeni su i pojmovi zapošljavanja, samozapošljavanja, državljana EU, poslodavca, stranog poslodavca, upućenog lica, izbeglice, lica iz posebne kategorije stranaca, studenta, sezonskih poslova kao i nezavisnog profesionalca.

Uslovi predviđeni ovim zakonom ne primenjuju se na stranca: kome je međunarodnim sporazumom predviđeno zapošljavanje na drugačiji način, ili stranca koji uživa privilegije i imunitete; koji bez zasnivanja radnog odnosa obavlja poslove na osnovu odgovarajućih ugovora ili sporazuma sa međunarodnim organizacijama, između nadležnih institucija Republike i drugih država ili u okviru međunarodnih projekata o stručno-tehničkoj saradnji, obrazovanju ili istraživanju; predstavnik inostranog medija upisan u evidenciju predstavnika inostranih medija koji se vodi u ministarstvu nadležnom za poslove javnog informisanja; koji obavlja verske poslove i versku službu ili organizuje, odnosno sprovodi dobrotvorne akcije u okviru registrovanih crkava i verskih zajednica u Republici; koji je volonter, član posade broda, odnosno vazduhoplova, ili obavlja poslove u drumskom ili železničkom saobraćaju i koji je zaposlen kod stranog poslodavca ili člana spasilačke jedinice koja pruža pomoć prilikom otklanjanja posledica nesrećnih slučajeva i prirodnih katastrofa, kao i slučajeva humanitarne pomoći; koji na osnovu ugovora zaključenih između organa nadležnih za poslove odbrane ili unutrašnje poslove boravi u Republici radi obavljanja poslova od interesa za Republiku ili za potrebe odbrane ili bezbednosti zemlje ili se usavršava u ovim oblastima.

Uslovi za zapošljavanje stranca predviđeni ovim zakonom ne primenjuju se i na zapošljavanje stranca čiji boravak u Republici ne traje duže od 90 dana u roku od šest meseci od dana prvog ulaska u Republiku, odnosno na stranca koji je: vlasnik, osnivač, zastupnik ili člana organa pravnog lica registrovan u Republici, ako nije u radnom odnosu u tom pravnom licu; u Republici radi uspostavljanja poslovnih kontakata ili prisustvovanja poslovnim sastancima i obavljanja drugih poslovnih aktivnosti koje se odnose na pripremu stranog poslodavca da uspostavi prisustvo i otpočne sa radom u Republici bez ostvarivanja prihoda (poslovni posetilac); predavač ili istraživač koji učestvuje u organizovanim profesionalnim skupovima ili istraživačkim projektima ili obavlja rad u cilju predstavljanja ili sprovođenja različitih naučnih i tehničkih dostignuća, kao i njegovo prateće osoblje; lično obavlja

privremene obrazovne, sportske, umetničke, kulturne i druge slične aktivnosti, odnosno u Republici boravi na naučnom, umetničkom, kulturnom ili sportskom događaju, u organizaciji ovlašćenih organizacija, državnih organa ili organa teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave kao i prateće organizacijsko i tehničko osoblje.

Uslovi za zapošljavanje stranca predviđeni ovim zakonom ne primenjuju se i kada upućeno lice izvodi radove na osnovu ugovora o nabavci robe, nabavci ili zakupu mašina ili opreme i njene isporuke, instaliranja, montaže, opravke ili obučavanja za rad na tim mašinama ili opremi s obzirom da pomenuta lica ne stižu naknadu od ili unutar Republike, niti tu traže zaposlenje, što je predviđeno i GATS sporazumom. Istim sporazumom predviđa se i mogućnost slobodnog obavljanja poslova od strane poslovnog posetioca, odnosno lica koja privremeno boravi u Republici u periodu koji nije duži od 90 dana u roku od šest meseci od dana prvog ulaska, radi uspostavljanja poslovnih kontakata ili prisustvovanja poslovnim sastancima i obavljanja drugih poslovnih aktivnosti koje se odnose na pripreme stranog poslodavca da uspostavi prisustvo i otpočne sa radom u Republici, s obzirom da pomenuta lica ne stižu naknadu, niti traže zaposlenje u Republici, a njihove aktivnosti doprinose ekonomskom rastu.

2. Uslovi za zapošljavanje stranca (čl. 5–23)

U čl. 5–23 uređuju se uslovi za zapošljavanje državljana EU, opšti uslovi za zapošljavanje stranaca, vrste dozvola za rad i uslovi za njihovo izdavanje.

2.1. Uslovi za zapošljavanje državljana EU (čl. 5–8)

Rešenje korišćeno u ovim članovima proizašlo je iz Direktive 2004/38 o pravu građana EU i članova njihovih porodica da se slobodno kreću i borave na teritoriji države članice, kojom se uređuju uslovi pod kojim građani EU i članovi njihovih porodica ostvaruju pravo na slobodno kretanje i boravak unutar država članica, pravo na stalno nastanjenje i pravo na pristup tržištu rada, odnosno na zapošljavanje.

Pravo na slobodan pristup tržištu rada u Republici, odnosno na zapošljavanje i samozapošljavanje, u skladu sa ovim zakonom imaju: državljani EU i članovi njihove porodice koji nisu državljani EU i imaju odobrenje za privremeni boravak za članove porodice ili stalno nastanjenje u tim državama.

Pod članovima porodice državljana EU smatraju se supružnici u braku ili van braka; njihovi direktni potomci ili direktni potomci njihovih supružnika u braku ili van braka, mlađi od 21 godine života; usvojena deca ili pastorki, mlađi od 21 godine života, kao i lica starija od 21 godine života koja nisu u stanju da se samostalno izdržavaju, odnosno lica za koja postoji dužnost izdržavanja; njihovi direktni preci.

Stranac ne sme postati neprimereni teret sistemu socijalne zaštite Republike, odnosno mora da ima dovoljno sredstava da izdržava sebe i članove svoje porodice.

Navedena lica, u skladu sa direktivom i ovim zakonom, imaju slobodan pristup tržištu rada i ako im radni odnos prestane zbog privremene nesposobnosti za rad zbog bolesti ili povrede na radu; ako bez svoje krivice ostane bez posla, koji je u Republici trajao najmanje godinu dana i ako su prijavljena kao nezaposlena lica organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja; i u slučaju da su uključena u programe dodatnog obrazovanja i obuke.

Državljaninu EU pravo na slobodan pristup tržištu rada traje i šest meseci nakon prestanka zaposlenja ako im je prestao radni odnos na određeno vreme kraće od 12 meseci i ako je prijavljen kao nezaposleno lice organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja ili ako u prvih 12 meseci boravka bez njegove krivice prestao radni odnos na neodređeno vreme i prijavljen je kao nezaposleno lice organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja.

Na osnovu Direktive 1996/71 o upućenim radnicima, regulisano je i pravo stranog poslodavca koji ima sedište u državi članici Evropske unije, Evropskog ekonomskog prostora ili Švajcarske Konfederacije, da uputiti stranca koji nije državljanin EU na rad u Republiku bez dozvole za rad.

Odredbe koje se odnose na uslove za zapošljavanje državljana EU primenjivaće se od dana stupanja Republike u članstvo EU.

2.2. Zapošljavanje stranca (član 9)

Ovom odredbom utvrđeno je da se zapošljavanje stranca ostvaruje pod uslovom da poseduje odobrenje za privremeni boravak ili stalno nastanjenje u skladu sa zakonom kojim se uređuje boravak stranaca i dozvolu za rad. Na ovaj način je obezbeđeno da se prethodnim dobijanjem odobrenja za boravak sagledaju, odnosno prethodno provere smetnje za dozvolu boravka koje se odnose na: zaštitu javnog reda i poretka, bezbednosti i zaštite zdravlja stanovništva, kao i postojanje materijalnih sredstava dovoljnih za izdržavanje stranca i članova njegove porodice za vreme boravka u Republici. Ovo praktično znači da je prethodni uslov za izdavanje dozvole za rad dozvola boravka koju izdaje Ministarstvo unutrašnjih poslova, koje, tom prilikom proverava eventualno postojanje prethodno navedenih smetnji i ukoliko one postoje ne izdaje dozvole boravka.

Dokazi o ispunjavanju uslova za zapošljavanje stranca u skladu sa zakonom obavezno se čuvaju u poslovnom prostoru u kome stranac radi iz razloga nadzora nad primenom propisa, odnosno kako bi inspektor rada mogao, prilikom kontrole da ima uvid u osnov za zapošljavanje konkretnog stranca.

2.3. Vrste dozvola za rad (član 10)

Dozvolom za rad smatra se akt na osnovu kojeg stranac može da se zapošljava ili samozapošljava, a zakonom je predviđeno postojanje više različitih vrsta dozvola za rad. Naime, dozvola za rad se može izdati kao lična radna dozvola i radna dozvola.

2.4. Lična radna dozvola (čl. 11–13)

Lična radna dozvola je vrsta dozvole za rad koja omogućava strancu slobodno zapošljavanje, samozapošljavanje i ostvarivanje prava po osnovu nezaposlenosti u Republici. Ova dozvola izdaje se na period dok traje stalno nastanjenje, odnosno lična karta izdata strancu koji ima stalno nastanjenje, ili dok traje privremeni boravak, odnosno dok lice ima odgovarajući status u Republici.

Inače, strancima se, u skladu sa Zakonom o strancima odobrava stalno nastanjenje ako borave u Republici duže od pet godina neprekidno, najmanje su tri godine u braku sa državljaninom Republike, poreklom su sa teritorije Republike i iz drugih razloga. Ovakva lica opravdano treba da imaju slobodan pristup tržištu rada, odnosno da ostvaruju sva prava kao i domaći državljani, što je predviđeno u **Direktivom 2003/109** u vezi sa statusom državljana trećih država koji su dugoročni stanovnici se odnosi na sva lica koja nisu državljani država članica EU a koji legalno borave na teritoriji države članice i koji su stekli status dugoročnog rezidenta. Ova lica uživaju jednak tretman sa državljanima država članica EU, između ostalog, u pogledu uslova zapošljavanja i uslova rada.

Lična radna dozvola se izdaje na zahtev samog lica, ako ima odobrenje za stalno nastanjenje, ako ima status izbeglice, ili pripada posebnoj kategoriji stranca.

Ova dozvola se izdaje i na zahtev člana porodice stranca koji ima odobrenje za stalno nastanjenje, status izbeglice pod uslovom da taj član porodice ima važeću dozvolu za boravak radi spajanja porodice, ili je stranac član uže porodice domaćeg državljana ili stranca srpskog porekla do trećeg stepena srodstva u pravoj liniji. I u

ovom slučaju dozvola za rad prati odobrenje boravka, s obzirom da se i pri davanju dozvole boravka vodi računa o spajanju porodice. Pod članovima uže porodice u ovom slučaju smatraju supružnici u braku ili van braka zaposlenog stranca, maloletna deca rođena u braku ili van braka, maloletna usvojena deca ili maloletni pastorki, kao i drugi članovi porodice, u skladu sa propisima kojima se uređuje boravak stranaca.

Lična radna dozvola izdaje se i posebnoj kategoriji stranaca, i to tražiocima azila, osobama sa privremenom zaštitom, žrtvama trgovine ljudima i osobama sa supsidijarnom zaštitom. Dužina trajanja ove vrste dozvole zavisi od dužine trajanja statusa samog lica, a situacija na tržištu rada može biti uzeta u obzir prilikom izdavanja ove dozvole, ukoliko se donese odluka o kvoti.

Ovakav način regulisanja preuzet je iz **Direktiva 2013/33, 2001/55, 2004/81 i 2011/95** kojima se uređuju pitanja vezana za lica pod međunarodnom zaštitom, izbeglice, lica koja su podnela zahtev za azil, lica sa privremenom zaštitom, odnosno supsidijarnom zaštitom i žrtve trgovine ljudima.

2.5. Radna dozvola (član 14-15)

Radna dozvola je vrsta dozvole za rad koja se može izdati kao: radna dozvola za zapošljavanje, radna dozvola za posebne slučajeve zapošljavanja i radna dozvola za samozapošljavanje.

Zakonom je predviđeno da stranac sa radnom dozvolom može u Republici da obavlja samo poslove za koje je dobio dozvolu. Ovo praktično znači da poslodavac ne može stranca za koga je dobio radnu dozvolu da rasporedi na drugo radno mesto ili poslove za koje se zahteva drugačija kvalifikacija, znanja i sposobnosti, iskustvo i dr.

Zakon propisuje i određene obaveze poslodavca. Naime, poslodavac na čiji je zahtev izdata radna dozvola ne može da uputi stranca na rad kod drugog poslodavca, u obavezi je da prijavi stranca na obavezno socijalno osiguranje i snosi troškove izdavanja radne dozvole. Poslodavac koji je zaposlio stranca bez odgovarajućeg odobrenja za boravak i radne dozvole dužan je da mu isplati sva novčana potraživanja, u skladu sa propisima o radu, uz uplatu pripadajućih poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

Radna dozvola za zapošljavanje (čl. 16-17)

Radna dozvola za zapošljavanje izdaje se na zahtev poslodavca, u skladu sa stanjem na tržištu rada (što znači da je moguće kvotom ograničiti broj ovih dozvola), pod uslovom da poslodavac:

4) pre podnošenja zahteva za radnu dozvolu za zapošljavanje nije otpuštao zaposlene usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena na radnim mestima za koje se traži radna dozvola, u skladu sa propisima o radu;

5) mesec dana pre podnošenja zahteva za radnu dozvolu za zapošljavanje nije pronašao državljane Republike, lica koja imaju slobodan pristup tržištu rada ili stranca sa ličnom radnom dozvolom odgovarajućih kvalifikacija sa evidencije organizacije nadležne za poslove zapošljavanja;

6) priloži predlog ugovora o radu ili drugog ugovora kojim se ostvaruju prava po osnovu rada, u skladu sa zakonom.

I ova radna dozvola izdaje se za zapošljavanje stranca koji ima odobrenje za privremeni boravak i ispunjava sve uslove iz zahteva poslodavca koji se odnose na odgovarajuća znanja i sposobnosti, kvalifikacije, prethodno iskustvo i dr. za zapošljavanja upravo tog lica na konkretnim poslovima.

Poslodavac na čiji zahtev je izdata radna dozvola za zapošljavanje je u obavezi da obavesti organizaciju za zapošljavanje ako stranac ne otpočne sa radom u roku od 15 dana od dana izdavanja radne dozvole za zapošljavanje.

Poslodavac može da zaposli studenta pod uslovima iz člana 16. ovog zakona, s tim da obavljanje poslova u periodu kada traju nastavne aktivnosti može da traje najduže 20 sati nedeljno, odnosno 80 sati mesečno.

Takođe, uslovi za izdavanje radne dozvole za obavljanje sezonskih poslova su da stranac ima odobrenje za privremeni boravak, zaključen ugovor o radu sa poslodavcem, kao i akt poslodavca kojim se utvrđuje način smeštaja i ishrane za vreme boravka i rada u Republici.

Radna dozvola za posebne slučajeve zapošljavanja (čl. 18–22)

Radna dozvola za zapošljavanje izdaje se na zahtev poslodavca i u posebnim slučajevima zapošljavanja, i to u slučajevima: kada se radi o upućenim licima koja su zaposlena kod stranog poslodavca, kretanja u okviru privrednog društva i rada nezavisnih profesionalaca.

Ovim članom su u okviru posebnih slučajeva zapošljavanja nabrojana tri instituta koje predviđa GATS sporazum i čije je zakonsko regulisanje zahtevano od strane članica STO tokom procesa pristupanja, i to:

- 1) upućena lica,
- 2) kretanje u okviru privrednog društva (transferi u okviru kompanija) i
- 3) nezavisni profesionalci.

Radna dozvola za upućena lica izdaje se na zahtev poslodavca radi obavljanja poslova ili vršenja usluga sa upućenim strancem koji je zaposlen kod stranog poslodavca koji ima ugovor sa domaćim poslodavcem na osnovu koga obavlja poslove na teritoriji Republike. Na upućena lica od strane stranog poslodavca registrovanog za obavljanje delatnosti u državi sa kojom Republika ima zaključen međunarodni sporazum kojim se reguliše upućivanje, primenjuju se odredbe tog sporazuma. Ova radna dozvola izdaje se ako je strancu odobren privremeni boravak, ako postoji zaključen ugovor između poslodavca za koga se vrše usluge i stranog poslodavca koji obavezno sadrži mesto i rok za obavljanje posla i ako je upućeni radnik zaposlen kod stranog poslodavca najmanje jednu godinu a za upućivanje poseduje akt svog poslodavca na osnovu koga se sagledava način ostvarivanja prava i obaveza iz rada, kao i način smeštaja i ishrane za vreme boravka i rada u Republici. Ova dozvola izdaje se za period koji nije duži od jedne godine, odnosno za period za koji je zaključen ugovor između poslodavca za koga se vrše usluge i stranog poslodavca.

Kategorija upućenih lica (preostala na osnovu GATS sporazuma) na osnovu ugovora o nabavci ili zakupu mašina ili opreme i njene isporuke, instaliranja, montaže, opravke ili obučavanja za rad na tim mašinama ili opremi u periodu koji nije duži od 90 dana u roku od šest meseci ili u periodu na koji je zaključen ugovor u zavisnosti od toga koji je period kraći, predstavlja preuzetu obavezu Republike na osnovu Bilateralnog protokola o liberalizaciji tržišta roba i usluga između Republike Srbije i Švajcarske Konfederacije, usvojenog na sednici Vlade Republike Srbije od 26. maja 2011. godine (Zaključak 05 Br: 335-3858/2011) i obuhvaćena je članom 3. stav 4. tačka 5) zakona, kao kategorija lica koja su izuzeta od primene uslova propisanih zakonom, s obzirom na dužinu trajanja njihovog boravka.

Izuzetno, radna dozvola za upućena lica radi obavljanja poslova po osnovu ugovora o nabavci robe, nabavci ili zakupu mašina ili opreme i njene isporuke,

instaliranja, montaže, opravke ili obučavanja za rad na tim mašinama ili opremi u periodu dužem od 90 dana, izdaje se za period potreban za obavljanje posla.

Napominjemo da je na osnovu zahteva članica STO propisano da se radna dozvola za upućena lica izdaje za period koji nije duži od jedne godine, odnosno, za period za koji je zaključen ugovor između poslodavca za koga se vrše usluge i stranog poslodavca.

Radna dozvola za kretanje u okviru privrednog društva izdaje se na zahtev ogranka stranog poslodavca, odnosno zavisnog društva koje je registrovano u Republici, u cilju privremenog premeštanja svog zaposlenog na rad u taj ogranak, pod uslovom da je stranac u tom privrednom društvu zaposlen najmanje godinu dana na poslovima rukovodioca, menadžera ili specijaliste za pojedine oblasti (ključno osoblje), kao i da će u Republici obavljati iste poslove. Ova dozvola se izdaje na period dok traje privremeni boravak, ali ne duže od jedne godine. Takođe, uređeno je i izdavanje radne dozvole za kretanje u okviru privrednog društva za zaposlenog – pripravnika.

Radna dozvola za nezavisnog profesionalca, odnosno strano fizičko lice - preduzetnik registrovan u inostranstvu koji na osnovu neposrednog ugovora sa domaćim poslodavcem ili krajnjim korisnikom usluga obavlja poslove na teritoriji Republike, izdaje se na zahtev tog korisnika usluga. Ova dozvola izdaje se pod uslovima da nezavisni profesionalac poseduje odobrenje za privremeni boravak, da ima zaključen ugovor sa domaćim poslodavcem ili krajnjim korisnikom usluga koji obavezno sadrži rok za obavljanje posla ne duži od godinu dana i da poseduje odgovarajuće visoko obrazovanje i/ili tehničke kvalifikacije i relevantno radno iskustvo u struci. Period na koji se izdaje ova dozvola je onaj koji je potreban za obavljanje posla ali ne duže od godinu dana

Radna dozvola za samozapošljavanje (član 23)

Radna dozvola za samozapošljavanje izdaje se na zahtev stranca koji ima odobrenje za privremeni boravak u Republici.

Prilikom podnošenja zahteva za izdavanje ove radne dozvole, stranac dostavlja: izjavu o vrsti, trajanju i obimu aktivnosti kojima planira da se bavi; dokaz da ima odgovarajuće kvalifikacije za obavljanje konkretne delatnosti; predugovor ili ugovor o raspolaganju poslovnim prostorom u smislu vlasništva ili zakupa; dokaz da raspolaže odgovarajućom opremom za obavljanje konkretne delatnosti; izjavu o broju i strukturi državljana Republike, lica koja imaju slobodan pristup tržištu rada ili stranaca sa ličnom radnom dozvolom koje planira da zaposli. Stranac koji dobije radnu dozvolu za samozapošljavanje u obavezi je da u roku od 90 dana od dana dobijanja radne dozvole otpočne obavljanje delatnosti, odnosno da se samozaposli, u suprotnom će dozvola biti poništena.

Period na koji se izdaje radna dozvola za samozapošljavanje zavisi od dužine boravka koju to lice poseduje. Tako, radna dozvola za samozapošljavanje izdaje se na period dok traje odobrenje za privremeni boravak, a najduže na godinu dana uz mogućnost produženja pod uslovom da stranac dokaže da nastavlja obavljanje istog posla pod uslovima pod kojima je dobio dozvolu.

3. OGRANIČAVANJE ZAPOŠLJAVANJA STRANACA (ČLAN 24)

Ovim članovima zakonodavac uvodi mogućnost ograničavanja broja stranaca kojima se izdaju dozvole za rad putem sistema kvota što je u skladu sa pravilima STO i EU. Tako, zakon predviđa da Vlada odlukom može da ograniči broj stranaca kojima se izdaje dozvola za rad, odnosno utvrdi kvotu, u skladu sa migracionom politikom i stanjem i kretanjem na tržištu rada, što može biti npr. u slučaju: naglog povećanja stope nezaposlenosti ili smanjenja obima poslova u Republici, u pojedinim

delatnostima, granama, na pojedinim područjima ili u pojedinim zanimanjima; postojanja velikog broja viška zaposlenih kod poslodavaca na teritoriji Republike; manje potrebe za zapošljavanjem i radom stranaca koja je rezultat aktivne politike zapošljavanja; ili u slučaju postojanja drugih poremećaja na tržištu rada, ako je izvesno da će na taj način poremećaji biti ublaženi.

Ova odluka donosi se na predlog ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja uz prethodno pribavljeno mišljenje Socijalno-ekonomskog saveta i organizacije nadležne za poslove zapošljavanja.

Ograničavanje zapošljavanja stranaca ne primenjuje se na stranca koji podnosi zahtev za: ličnu radnu dozvolu osim lične radne dozvole koja se izdaje na zahtev posebne kategorije stranca i radnu dozvolu za kretanje u okviru privrednog društva.

4. POSTUPAK IZDAVANJA DOZVOLE ZA RAD (ČL. 25–30)

Zakonom je uređeno da postupak izdavanja, produženja, poništavanja i prestanka važenja dozvole za rad sprovodi organizacija nadležna za poslove zapošljavanja – Nacionalna služba za zapošljavanje kao poverene poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak. Ta služba je u obavezi da podatke od uticaja na rešavanje vodi u skladu sa načelima zaštite podataka o ličnosti, efikasnosti, ekonomičnosti, savesnosti i odgovornosti.

O podnetom zahtevu u prvom stepenu odlučuje mesno nadležna organizaciona jedinica organizacije nadležne za poslove zapošljavanja, određen statutom, i to bi bila filijala, dok je drugostepeni organ ministar nadležan za poslove zapošljavanja.

Protiv donetog rešenja može se izjaviti žalba, a protiv konačnog rešenja tužbom se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom, u skladu sa zakonom.

4.1. Izdavanje i produženje dozvole za rad (čl. 27–28)

Dozvola za rad izdaje se za period koji je naznačen u zahtevu za izdavanje dozvole, a najduže na vremenski period na koji traje boravak stranca. Dozvola za rad produžava se ako su u momentu podnošenja zahteva za produženje ispunjeni uslovi za njeno izdavanje.

Zahtev za izdavanje, odnosno produženje dozvole za rad podnosi se prema mestu privremenog boravka, stalnog nastanjenja, sedištu poslodavca, odnosno mestu gde se rad obavlja, u zavisnosti od vrste same dozvole. Zahtev za produženje dozvole za rad podnosi se najranije 30 dana, a najkasnije u roku od 15 dana pre isteka roka važenja prethodne dozvole.

Obrasce zahteva za izdavanje, odnosno produženje dozvole za rad, način dokazivanja činjenica od uticaja na donošenje rešenja, potrebne dokaze za izdavanje, odnosno produženje dozvole za rad, bliže uređenje načina izdavanja i sadržaj dozvole za rad opštim aktom propisuje ministar nadležan za poslove zapošljavanja.

4.2. Poništaj dozvole za rad (član 29)

Zakonom je propisano da će se dozvola za rad poništiti ako:

1) stranac obavlja poslove za koje nije izdata dozvola za rad ili ako radi kod drugog poslodavca;

2) stranac ne otpočne sa radom u roku od 15 dana od dana izdavanja radne dozvole za zapošljavanje;

3) stranac kome je izdata dozvola za samozapošljavanje ne otpočne sa obavljanjem poslova u roku od 90 dana od dana dobijanja dozvole;

4) je izdata suprotno odredbama ovog zakona.

Rešenje o poništaju dozvole za rad donosi se po prijavi navedenih okolnosti ili po službenoj dužnosti, s obzirom da se do saznanja može doći na različite načine. Tako je inspektor rada dužan odmah da obavesti organizaciju nadležnu za poslove zapošljavanja ako u postupku inspekcijskog nadzora utvrdi da stranac obavlja poslove za koje nije izdata dozvola za rad ili ako radi kod drugog poslodavca, a sam stranac je dužan da obavesti organizaciju nadležnu za poslove zapošljavanja o činjenici da nije otpočeo sa obavljanjem delatnosti u roku od 90 dana od dana dobijanja dozvole.

4.3. Prestanak važenja dozvole za rad (član 30)

Dozvola za rad prestaje da važi iz različitih objektivnih ili subjektivnih razloga, i to: istekom roka na koji je izdata; odricanjem; prestankom statusa izbeglice, lica koje traži azil, lica kome je odobrena privremena zaštita, odnosno lica kome je odobrena supsidijarna zaštita; prestankom ugovora o radu ili drugog ugovora kojim se ostvaruju prava po osnovu rada u skladu sa zakonom, odnosno prestankom rada stranca koji poseduje odobrenje za privremeni boravak u Republici; gubljenjem svojstva preduzetnika ili prestankom pravnog lica pre isteka roka važenja radne dozvole za samozapošljavanje; prestankom prava na stalno nastanjenje ili privremeni boravak u Republici; iz razloga zaštite javnog poretka ili bezbednosti Republike i njenih građana; sticanjem državljanstva Republike; u slučaju smrti, ako stranac boravi van Republike duže od šest meseci neprekidno ili iz drugih razloga.

Rešenje o prestanku dozvole za rad donosi se po prijavi navedenih okolnosti ili po službenoj dužnosti.

5. Evidencija i saradnja (čl. 31–32)

Nacionalna služba za zapošljavanje, kao organizacija koja obavlja poslove u vezi ostvarivanja prava na rad stranaca kao poverene poslove, dužna je da vodi evidenciju o:

3) dozvolama za rad;

4) strancima koji ostvaruju pravo na rad u skladu sa ovim zakonom.

Svi organi i organizacije koji obavljaju poslove vezane za boravak, zapošljavanje i ostvarivanje prava na rad i drugih prava stranaca, kao i organizacije poslodavaca i sindikata, dužni su da neposredno i kontinuirano sarađuju i razmenjuju potrebne informacije između sebe i sa drugim organima i organizacijama u inostranstvu.

6. NADZOR (ČLAN 33)

Nadzor nad primenom ovog zakona vrše ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja (imajući u vidu rešenja iz Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti – „Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 88/10), kao nadzor nad radom Nacionalne službe za zapošljavanje u delu koji se odnosi na poverene poslove i Inspektorat za rad saglasno utvrđenom delokrugu.

7. Kaznene odredbe (čl. 34–36)

Kaznenim odredbama predviđaju se odgovarajuće kazne za nepoštovanje odredaba zakona usklađene sa Zakonom o prekršajima, i to kako za poslodavca koji zapošljava stranca, tako i za samog stranca i Nacionalnu službu za zapošljavanje.

8. Prelazne i završne odredbe (čl. 37–41)

Ovim odredbama je predviđeno da stranci koji su zasnovali radni odnos ili rade na osnovu odobrenja za zasnivanje radnog odnosa koja su izdata po propisima koji su bili na snazi do dana početka primene samog zakona nastavljaju da rade do isteka roka na koje je odobrenje izdato.

Nacionalna služba za zapošljavanje je dužna da donese opšta akta i uskladi organizaciju na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona, u roku od tri meseca od dana njegovog stupanja na snagu, do kada se primenjuju sada važeća podzakonska akta, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Danom početka primene ovog zakona prestaje da važi Zakon o uslovima za zasnivanje radnog odnosa sa stranim državljanima („Službeni list SFRJ”, br. 11/78 i 64/89, „Službeni list SRJ”, br. 42/92, 24/94 i 28/96 i „Službeni glasnik RS”, broj 101/05 – dr. zakon), a sam zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, dok odredbe koje se odnose na zapošljavanje državljana EU počinju da se primenjuju od dana stupanja Republike u članstvo EU.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Republike. Moguće je, na godišnjem nivou, u okviru raspoloživih sredstava koja se vode na razdelu Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja omogućiti finansiranje poslova utvrđenih ovim zakonom. Nacionalnoj službi za zapošljavanje je dovoljna postojeća kadrovska i tehnička opremljenost za efikasno izvršavanje ovih poverenih poslova, dok će u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu zakona uskladiti organizaciju na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona.

S obzirom na navedeno nije potrebno obezbediti dodatna sredstva.

V. ANALIZA EFEKATA ZAKONA

1) Na koga će i kako će najverovatnije uticati rešenja u zakonu?

Rešenja iz ovog zakona uticaće na strance koji se zapošljavaju – ostvaruju pravo na rad u Republici, bilo da zasnivaju radni odnos ili zaključuju drugi ugovor kojim se ostvaruju prava po osnovu rada ili se samozapošljavaju, odnosno otpočinju obavljanje preduzetničke delatnosti ili osnivaju privredno društvo. Rešenja iz zakona će takođe uticati i na sve privredne subjekte koji zapošljavaju strance.

Uticao koji ovaj propis proizvodi je svakako pozitivan, jer se oblast izdavanja dozvole za rad precizno uređuje u odnosu na pojedine kategorije stranaca i članove njihovih porodica, što do sada nije bio slučaj. Takođe i dužina trajanja dozvole za rad vezuje se za dužinu trajanja boravka i usaglašava sa odredbama propisa kojima se uređuje boravak stranaca, što takođe do sada nije bio slučaj. Iz navedenih razloga u praksi su stvarane različite nedoumice, nije bilo jasno u kojim slučajevima i pod kojim uslovima stranci moraju da, pored boravka imaju i odobrenje za rad, poslodavci su imali sumnje u vezi poštovanja odredaba postojećih propisa ako radno angažuju lica bez prethodnog odobrenja, iz postojećeg zakona nisu bile izuzete određene kategorije lica što je opšti interes i sl. Sa druge strane, strancima se omogućava ostvarivanje jednakih prava na rad i zapošljavanje, kao i državljanima Republike, što je obaveza u odnosu na kako Konvencije MOR-a, tako i pravo EU, koje se donošenjem ovog zakona transponuje u pravni sistem Republike.

Positivni efekti Predloga zakona prvenstveno su: potpuno uređenje materije koja se odnosi na zapošljavanje stranaca u skladu sa savremenim tokovima u vezi

kretanja radnika i ostvarivanja prava na rad, kao i usaglašavanje sa drugim pozitivnim propisima; omogućavanje zapošljavanja i samozapošljavanja stranaca pod precizno uređenim uslovima i u tačno utvrđenim periodima; omogućavanje ostvarivanja prava na spajanje porodice u određenim slučajevima, ostvarivanje prava u vezi nezaposlenosti i drugih specifičnih prava, u skladu sa zakonom; mogućnost utvrđivanja kvote, odnosno ograničenja broja stranaca koji ostvaruju prava na rad u skladu sa stanjem i kretanjem na tržištu rada u Republici; precizno uređenje postupka izdavanja dozvole za rad što doprinosi ubrzanju i pojednostavljenju procedura; harmonizacija domaćih propisa iz ove oblasti sa propisima EU, na osnovu čega se na način jednoobrazan zemljama EU reguliše celokupna oblast; prevazilaženje dosadašnjih problema u praksi i nedoumica koje dosadašnji propis izaziva; sagledavanje ukupnog broja i kretanja stranaca koji ostvaruju prava po osnovu rada u Republici; uređenje obuhvatnog nadzora nad primenom zakona u smislu propisivanja adekvatnih sankcija prema licima koji omogućavaju nelegalan rad i boravak strancima, što za posledicu može da ima izvršenje niza krivičnih dela i dr.

2) Kakve troškove će primena zakona stvoriti građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)?

Primena zakona neće stvoriti troškove ni građanima ni privredi, s obzirom da se ovim propisom ne uređuje nikakva finansijska obaveza. Zakonom o republičkim administrativnim taksama je već predviđena taksa za donošenje rešenja, odnosno za izdavanje dozvola za rad, a Predlogom zakona nije predviđen ni jedan drugi postupak, osim upravnog postupka.

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Republike. Moguće je, na godišnjem nivou, u okviru raspoloživih sredstava koja se vode na razdelu Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja omogućiti finansiranje poslova utvrđenih ovim zakonom. Nacionalnoj službi za zapošljavanje je dovoljna postojeća kadrovska i tehnička opremljenost za efikasno izvršavanje ovih poverenih poslova, dok će u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu zakona uskladiti organizaciju na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona.

3) Da li su pozitivne posledice donošenja zakona takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti?

Ovaj zakon nema za posledicu stvaranje troškova, s obzirom da ne predviđa finansijske obaveze, a njegovo sprovođenje u smislu obavljanja poslova povereno je organima koji postoje i do sada su obavljali iste poslove (Nacionalna služba za zapošljavanje, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Inspektorat rada).

4) Da li se zakonom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija?

Ovaj zakon nema direktnog uticaja na stvaranje novih privrednih subjekata i tržišnu konkurenciju. Jedini uticaj po ovom pitanju jeste otklanjanje dosadašnjih nejasnoća u smislu preciznog uređenja mogućnosti dobijanja dozvole za rad i osnivanja novih privrednih subjekata od strane stranca, kao i omogućavanja obavljanja poslova koji se odnose na uspostavljanje poslovnih kontakata bez obzira na uslove iz zakona.

5) Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o zakonu

Nacrt zakona je u postupku utvrđivanja bio na javnoj raspravi, nakon čega je poslat na mišljenja svim relevantnim organima i organizacijama, kao i Socijalno-ekonomskom savetu, dok su u radnoj grupi za njegovu izradu učestvovali predstavnici: Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja,

Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva spoljnih poslova, Ministarstva unutrašnje i spoljne trgovine i telekomunikacija, Komesarijata za izbeglice i migracije i Nacionalne službe za zapošljavanje, a tokom njegove izrade vršene su i konsultacije sa stranim ekspertima u okviru tvinig projekta „Priprema institucija tržišta rada u Republici Srbiji za Evropsku strategiju zapošljavanja”.

Učesnici u javnoj raspravi su bili predstavnici državnih organa, javnih službi, privredni subjekti, sindikati, udruženja poslodavaca, privredne komore, stručna javnost, predstavnici nevladinog sektora i međunarodnih organizacija i drugi zainteresovani učesnici. U toku javne rasprave održana su tri okrugla stola i to:

1) 27. novembra 2013. godine, gde su bili prisutni predstavnici Socijalno-ekonomskog saveta, Saveza samostalnih sindikata Srbije, Ujedinjenih granskih sindikata „Nezavisnost”, Privredne komore Srbije i Saveta stranih investitora;

2) 3. decembra 2013. godine, gde su bili prisutni predstavnici Ministarstva finansija, Ministarstva privrede, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva spoljnih poslova, Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstva omladine i sporta, Kancelarije za evropske integracije, Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Kancelarije za regulatornu reformu i analizu efekata propisa;

3) 5. decembra 2013. godine, na kojem su bili prisutni predstavnici Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji, Grupe 484, Naftne industrije Srbije, Nacionalne službe za zapošljavanje i kompanije „Paragraf Co”.

Sve zainteresovane strane su dostavljale svoje predloge, stavove i mišljenja povodom predloženih zakonskih rešenja putem pošte i e-mail adrese. Takođe su obavljani i brojni direktni razgovori sa zainteresovanim licima, i dati su direktni odgovori na pitanja i primedbe u vezi sa procedurama za izdavanje dozvola za rad.

Predlozi i sugestije sa javne rasprave koji su bili usmereni na poboljšanje predloženog teksta Nacrta zakona i koji su u duhu koncepta na kojima se isti zasniva, ugrađeni su u tekst Nacrta zakona. Tako su određeni osnovni pojmovi brisani na predlog učesnika u javnoj raspravi imajući u vidu da zakon za njih ne predviđa posebne uslove zapošljavanja, a da su dovodili do različitih tumačenja (zapošljavanje radi stručnog usavršavanja, specijalizacije, sticanja kvalifikacija ili obuke, učenik, dnevni radni migrant), dok su drugi precizirani (student, neprimeren teret) ili dodati (nezavisni profesionalac); pojam organizacione jedinice zamenjen je pojmom ogranka u skladu sa propisima koji regulišu oblast privrednog prava; precizirana je odredba koja je predviđala da lice koje ima slobodan pristup tržištu rada ne sme postati neprimereni teret za sistem socijalne zaštite u Republici, iz formulacije da je potrebno da strani poslodavac ima sedište u državi članici Evropske unije, Evropskog ekonomskog prostora ili Švajcarske Konfederacije brisan je deo koji je predviđao da je potrebno i da u istoj „posluje redovno i u značajnoj meri” kao nedovoljno precizan.

Kod obaveze poslodavca da dokaže da nije pronašao državljane Republike, lica koja imaju slobodan pristup tržištu rada ili stranca sa ličnom radnom dozvolom odgovarajućih kvalifikacija sa evidencije organizacije nadležne za poslove zapošljavanja nađeno je kompromisno rešenje, tako što je obaveza smanjena sa tri na mesec dana pre podnošenja zahteva za radnu dozvolu za zapošljavanje, ali je brisana odredba da u slučaju sezonskih poslova ova obaveza iznosi pet radnih dana.

Prihvaćena je i sugestija da se kod uslova za izdavanje radne dozvole za nezavisnog profesionalca termin „odgovarajuće akademsko obrazovanje” zameni rečima „odgovarajuće visoko obrazovanje”, a žalbeni postupak uredio u skladu sa pozitivno pravnim propisima.

Ispravljene su i određene terminološke neusaglašenosti (npr. da se dozvola za rad izdaje ukoliko su ispunjeni zakonom propisani uslovi, umesto da se može izdati; usaglašen je pojam člana uže porodice, radne dozvole za posebne slučajeve zapošljavanja i sl.). Takođe su uvažene primedbe Inspektorata rada i brisane su odredbe koje su inspekciji davale određena posebna ovlašćenja (npr. da poslodavcu naloži da obezbedi troškove napuštanja teritorije Republike u slučaju kad stranac boravi nezakonito ili prestanak rada dok poslodavac ne postupi po nalogu inspektora u smislu otklanjanja utvrđene povrede ovog zakona),

Takođe, iz kaznenih odredbi je brisana mogućnost prekršajnog kažnjavanja zbog davanja neistinitih ili falsifikovanih podataka, imajući u vidu da je utvrđivanje falsifikata u nadležnosti suda.

Predlog da se pod zapošljavanjem stranca podrazumeva isključivo zaključivanje ugovora o radu, ali ne i drugog ugovora bez zasnivanja radnog odnosa, kojim stranac ostvaruje prava po osnovu rada u skladu sa zakonom. Predlog nije mogao biti uvažen, jer se ne bi ostvario jedan od osnovnih ciljeva domaćeg zakonodavstva i načinila bi se povreda načela jednakog tretmana sa domaćim državljanima. Takođe, ne bi se potpuno regulisala materija koja se odnosi na zapošljavanje stranaca, imajući u vidu postojeću regulativu koja se odnosi na mogućnosti zasnivanja radnog odnosa, rada van radnog odnosa i fleksibilnih oblika rada, kao i sagledavanje ukupnog broja i kretanja stranaca koji ostvaruju prava po osnovu rada u Republici. Predlog da se u zakon uvede pojam grupe kompanija kao grupe pravno samostalnih, ali ekonomski zavisnih kompanija koje imaju jednog istog osnivača, radi dobijanja radne dozvole koja se može koristiti ne samo u matičnoj kompaniji, nego i u zavisnim društvima. Predlog nije mogao biti uvažen, s obzirom da pozitivni propisi Republike, pre svega Zakon o privrednim društvima, ne poznaju pojam „grupe kompanija”. Osim toga, navedeno rešenje bi izazvalo niz problema u praksi, pre svega prilikom vršenja inspekcijskog nadzora, a posebno u kontekstu obaveze da se dokazi o ispunjavanju uslova za zapošljavanje stranca čuvaju u poslovnom prostoru u kome stranac radi. Predlog da se izbriše uslov za izdavanje radne dozvole da poslodavac šest meseci pre podnošenja zahteva nije otpuštao zaposlene usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena na radnim mestima za koje se traži radna dozvola u skladu sa propisima o radu. Predlog nije mogao biti uvažen jer je suprotan odredbama Zakona o radu. Predlog da se kod obaveze da se prilikom podnošenja zahteva za izdavanje radne dozvole priloži predlog ugovora o radu ili drugog ugovora uzmu u obzir zaštita tajnosti podataka o zaradi i drugim primanjima lica koje se zapošljava. Predlog nije mogao biti uvažen jer je suprotan odredbama Zakona o radu, odnosno onemogućilo bi se vršenje inspekcijskog nadzora. Predlog da se iz zakona obriše odredba koja propisuje da poslodavac na čiji je zahtev izdata radna dozvola ne može uputiti stranca na rad kod drugog poslodavca. Predlog nije mogao biti uvažen jer je suprotan odredbama Zakona o radu, Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu, odnosno onemogućilo bi se vršenje inspekcijskog nadzora. Predlog da se prilikom uvođenja kvote uzme u obzir princip reciprociteta i zaključeni međudržavni sporazumi. Predlog nije mogao biti uvažen, jer je svrha kvote zaštita domaćeg tržišta rada (u skladu sa pravilima STO i EU) u slučaju poremećaja (npr. postojanje velikog broja viška zaposlenih kod poslodavaca, povećanja stope nezaposlenosti i dr.), dok bi uvođenje izuzetaka dovelo u pitanje efekte kvote.

6) Koje će se mere tokom primene zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem zakona namerava?

Ovim zakonom se predviđa donošenje podzakonskih akata radi bližeg uređivanja postupka izdavanja dozvole za rad i utvrđivanja načina dokazivanja pojedinih činjenica, u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu zakona. Organizovaće se obuke i informativni sastanci sa zaposlenima u organima i

organizacijama koji su zaduženi za obavljanje pojedinih poslova utvrđenih ovim zakonom, spremiće se informativni materijal i brošure koje će biti dostupne u svim organizacionim jedinicama Nacionalne službe za zapošljavanje kako bi zainteresovani bili precizno obavješteni o novinama, materijal će biti dostupan i na internet stranicama nadležnog ministarstva i Nacionalne službe.

Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja nadležno je za sprovođenje ovog zakona, za njegovu ujednačenu primenu na teritoriji Republike, kao i za davanje mišljenja o njegovoj primeni, dok, kako je to predviđeno, inspekcijski nadzor nad ispunjavanjem uslova za zapošljavanje stranaca vrši Inspektorat za rad, takođe jedinstveno na celoj teritoriji Republike.

Iako se Predlogom zakona, Nacionalnoj službi za zapošljavanje proširuju nadležnosti na ime poverenih poslova, dovoljna je postojeća kadrovska i tehnička opremljenost za efikasno izvršavanje ovih poverenih poslova, dok će u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu zakona uskladiti organizaciju na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona. S obzirom da Nacionalna služba ima mrežu filijala na teritoriji cele Republike, zaposleni u filijalama koji već rade na poslovima u vezi sa zapošljavanjem stranaca i koji će sprovesti poslove poverene ovim zakonom biće obučeni za rad.